

PRESENTACIÓ

Un Cabdells més. Un nou regal que fan a la ciutat d'Oliva autors, col·laboradors i editors. Una ciutat que, allà pels anys setanta, rebia calorosos elogis de part d'institucions i personatges ben destacats dins el món cultural del moment. Autors com ara Dámaso Alonso, Miquel Batllori o el mateix Joan Fuster s'adreçaven a D. Salvador Cardona (el nostre *alcalde erudit*) per felicitar l'agosarat inici del servei de publicacions de l'Ajuntament d'Oliva; ahora que l'encoratjaven en la tasca mampresa.

Aquest esforç cultural, qualificat d'envejable per Fuster, ¿fou un miratge desaparegut a l'horitzó, o un mirall en el qual reflectir-nos? Aquesta és la qüestió que ens hem de plantejar permanentment (tot i saber que la resposta no sempre ens resulta afavoridora).

Les persones que fem *Cabdells*, des de les nostres modestes possibilitats, volem contribuir a continuar la tasca iniciada en aquells moments d'esplendor cultural. I ho fem convençuts que la investigació sobre els aspectes històrics, culturals i patrimonials de la nostra ciutat, vessada en negre sobre blanc i posada a l'abast de tota la ciutadania, és el millor present que podem oferir. De la mateixa forma que el llegat de les publicacions olivanes, iniciades fa tant de temps, és el regal cultural més sòlid del qual nosaltres podem gaudir hui. Només comparable a la recuperació i rehabilitació dels nostres edificis i espais patrimonials més emblemàtics.

“*Pero* [com advertia, ja, Dámaso Alonso] *dejemos este tema (peligroso)*”, i centrem-nos en la present revista, en la qual el lector trobarà un bon grapat d'articles interessants, que contribueixen a augmentar el coneixement sobre la nostra història i el nostre patrimoni. Sobre la nostra identitat, en definitiva.

El primer dels esmentats articles és el que porta per títol “La casa del Rellotge d'Oliva: projecte de restauració”. Un acurat treball, tan rigorós com ben il·lustrat, dut a terme per un grup d'estudiants d'arquitectura: M. Herranz, I. Martínez, P. Porta, B. Martí, R. Tercero i F. Gulino. Sempre és un motiu de satisfacció que les noves generacions participen de la sensibilitat cap al patrimoni local. I la satisfacció es duplica en veure que uns jòvens estudiants escullen un edifici com la casa del Rellotge per fer un treball acadèmic curricular. Tant de bo que altres seguisquen el seu camí! Perquè els estudis seriosos sobre el nostre patrimoni arquitectònic són el primer pas envers la seua posada en valor, i posterior recuperació.

Seguidament tenim un altre article d'autoria col·lectiva. Es tracta de la publicació d'un treball sobre “els *xiquets de Rússia* d'Oliva”, preparat per V. Girau, V. Estruch, V. Malonda, C. Miñana, J. R. Morell, P. Peiró, J. Sendra i V. Barreres. Un primer fruit (pel que fa a publicacions) de la ingent tasca de recerca i investigació iniciada al voltant de

l'època de la II República, la Guerra civil i la immediata postguerra, a les nostres terres. Concretament, en aquest article podem resseguir la trajectòria (dramàtica, en la majoria dels casos), dels dotze xiquets i tres xiquetes d'Oliva que van eixir en la primera de les expedicions cap a l'URSS, la qual va partir de València el 21 de març de 1937, a bord del mercant *Cabo de Palos*.

A continuació canviem d'època i escenari, per endinsar-nos en el món del bandolerisme vuitcentista local, de la mà de Manel Arcos i Martínez, qui, en poc temps, ha esdevingut tota una autoritat en la matèria. En el seu article "Aproximació als aspectes socials del bandolerisme vuitcentista valencià: el cas d'Oliva", podem veure que la nostra ciutat fou bressol de bandits durant els regnats de Carles IV i Ferran VII. Prova d'això són les huit biografies estudiades: totes d'olivers condemnats a la pena capital per bandolerisme.

Amb el canvi d'article, tornem a la temàtica de l'arquitectura i la restauració d'elements patrimonials; tot i que aquesta vegada es tracta d'una de les xemeneies industrials dels rajolars. La intervenció en un element tan elevat, particular, i singularitzador del perfil de la nostra fisonomia urbana, havia de ser, per força, delicada. Per això requeria de la màxima cura de l'arquitecte tècnic Vicent F. Llopis Cardona, qui, malgrat la seua joventut, ja va acumulant una considerable experiència en la direcció d'intervencions sobre elements patrimonials d'especial protecció. Al seu article, "Restauració d'una xemeneia de fàbrica ceràmica. Intervenció en el patrimoni industrial protegit", ens presenta, ordenada i didàcticament, tot el procés seguit per tal de solucionar l'estat de deteriorament en què es trobava l'esmentada xemeneia, propietat de l'empresa cooperativa *Ceràmica Olivense* (actual *Antic Fang*). Intervenció que es va dur a terme entre maig i setembre de 2006.

Passem plana i ens submergim en el món dels blasons, els escuts i les armes nobiliàries. Joan F. Pi i Aparici, al seu article "Els emblemes heràldics dels Centelles en la gènesi medieval de l'heràldica" ens fa una sintètica descripció de les dificultats i vicissituds que ha travessat aquesta disciplina, fins llur recuperació actual. A continuació ens mostra quins són els rudiments bàsics (o essencials) de la mateixa. I, al ramat, ens endinsa en l'heràldica particular de la família Centelles.

En la "Ressenya de l'Exposició d'Art Religios celebrada a la Cripta de l'església de Santa Maria en maig de 2008", el comissari de la mateixa, Enrique Orquín Llorca, ens fa un tast del bo i millor de les peces que hi estigueren exposades. Amb una introducció clarificadora, un bon grapat de fitxes representatives de l'esdeveniment i unes encertades imatges -aportades per Vicent Barreres, Antoni Esteve i Francesc Mestre-, el lector es podrà fer una bona composició de lloc del que va significar aquella fita expositiva, duta a terme per la Junta de Festes de la Mare de Déu del Rebollet de l'any 2008.

Finalment, tenim dos articles que formen un díptic indestriable. Per una banda, Alejandro Cardona Ballester, en el seu article "Salvador Cardona, mig segle de memòria", ens presenta, amb ploma àgil i rigor cartesià, la gran figura que fou son pare, el nostre *alcalde erudit*. I, seguidament, en la secció anomenada "*Erudició esparsa*. Recull d'articles breus de temàtica local" hem aplegat una selecció de publicacions menors (en dimensió) de Salvador Cardona Miralles (+), les quals en donen testimoni de la seua estima cap a la història, la cultura i el patrimoni olivans. Arredoneix el díptic l'entranyable pròleg de Francisco Brines.

Res més ens queda per dir. Només convidar-vos a passar pàgina i gaudir-ne.

VICENT CANET I LLIDÓ
 Director de *Cabdells*